

Tørvandi sambandsstev

Oddagrein

TAÐ er einki óvanligt í tí, at viðgerðin av einum figgjarlógargruppskotið er bæði hørð og hvass-orðað. Heldur einki óvanligt er í tí, at tingmenn, sum annars eru parlamentariska grundarlagið undir landsstýrinum, taka harðliga til orðanna móti uppskotum úr Tinganesi. Hetta er partur av tí grundleggjandi orðaskiftinum, sum er so týðandi fyri okkara demokrati.

MEN tað ber tó ikki til, at hvør einsakur tingmaður í samgongu kemur við hóttaðum um samgonguslit verða hansara og hennara ynski og krøv gingin á møti. Tað má vera til at hava eitt saklig og seriøst orðaskifti uttan at tingmenn seta samgonguna upp á spæl. Serliga hugstoytt er at hoyra tingkvinnu sambandsflokksins úr Vestmanna, sum er vorðin "ynglingsoffur" hjá loftmiðlunum. Spurningurin um plaseringina av fiskivinnuskúlanum hevur eftir okkara hugsan verið høvuðsefni í fleiri av sendingunum hjá umrøddu loftmiðlunum, og tað halda vit vera sera lægið. Ikki tí at vit undirmeta týðningin av hesum skúla. Men tað kann ikki vera rætt at seta ljóskastaran á bert eitt ávíst mál, táhugsað verður um at figgjarlógin er so nógv annað. Tingkvinnu sambandsflokksins áttu eisini at dugað sær hóg, tá hon leggur fram síni sjónarmið aftur og aftur og kemur við eini hóttað fyrri og aðrari eftir. Sjálvandi hevur hon loyvi at hava sínar meiningar um hetta mál, men tað átti at borið til at skifti orð um hetta í sambandsflokkinum, nú tá ein sambandsmaður umsitur skúlamál. Hvi fara í kríggi um henda skúla og harvið seta kílir í samgonguna. Hvi hevur hon ikki tikið hetta málið upp fyrr? Sama kann sigast um aðrar sambandsmenn, sum royna at spæla skuggastjórn, meðan teir sjálvir eru í stjórn, sum Jóannes Eidesgaard so væl mælti um í tinginum. Tað verður eingin langlívað samgonga, um sambandsmenn og -kvinnur aftur og aftur royna at spæla frispæl og tváa sínar hendur.

ENDAMÁLID við at samanseta eina samgongu við júst fyra flokkum var netupp tað at sleppa undan at skula vera bundin av seks fólkafloks tingmonnum, sum í samgongu allar draga sína egnu línu og dyrka síni egnu áhugamál. Teir fyra flokkarnir fóru í samgongu við tí fyrri eygað at vísa fólk, at tað ber til at standa saman og stýra, eisini tá avgerðir, sum ikki øllum líka líkar væl, skulu takast. Tað skal tí vera áheitan okkara á sambands-tingmenn um at vísa, at teir stuða hesi samgonguni og manningini teir hava sett út í Tinganes. Tað kann ikki bera til, at meðan triggir sambandsmenn í Tinganesi reka ein politikk, so reka fleiri av tingmonnum flokksins ein heilt annan politikk frá tingsins gátt.

Sosialurinn

Fróðskaparsetrið og vinnulig menning

Viðmerking til figgjarlógargruppskotið

Tá ið figgjarlógargruppskotið varð lagt fram, segði Jóannes Eidesgaard, at dentur verður lagdur á at tryggja vinnuliga menning. Hetta skuldi verða gjørt við at menna fiskastovnar, at seta ymiskar figgjar-grunnar á stovn, at lækka el-prisin o.s.fr. Hetta ljóðar so vakurt, og er at vóna, at okk-urt gott spyrst burturúr, men hetta eru ikki allar fyrirteytir. Vitan og granskung eru ógvuliga grundleggjandi fyrirteytir fyri allari menning, líkamikið um tað snýr seg um at røkja fiskastovnar, at menna fiskiðnaðin ella oljuvinnuna, ið so nógv verður væntað av.

Føroyum er einastí veruligi granskungarstovnur Fróðskaparsetur Føroya. Tí er ikki sam-svar millum ætlanina at skerja Fróðskaparsetrið so nógv og tosið um búskapar-menning. Ógvuliga hugstoytt er tað, at tey fólkavaldu tykjust at vísa so lítlan ans fyri, hvønn týðning eitt fróðskaparsetur hevur fyri samfelag okkara, bæði sum granskungarstovnur, lærustovnur og sum grundarsteinur undir okkara mentanar-virðum. Hvussu við jarðfrøði-ligum kanning á okkara egnu

øki, og hvussu við grundarlag-num undir okkara fiskifrøði-ligu menning. Hvussu við okkara egnu máli? Vit kunnu ikki rokna við, at aðrir fara at taka synd í føroyingum og ger ar-beiðið fyrri okkum.

Ræðslan og virðingin fyri dønnum tykist vera so stór, at okkara kosnu menn kappast um at bróta niður alt virkse-mi, ið byggir á okkara egnu fyrri at tekkjast danska hjálandaveld-inum.

Bóðini frá landsstýrinum eru, at sparringin á Fróðskapar-setrinum fyrst og fremst skal umfata alla undirvísing. Bara í hesum boðunum er ein týðilig ábending um framtíðina hjá Setrinum. Tá næsta figgjarlóg verður gjord, verður kanska hugsað sum so, at hvat skulu vit hava eitt Fróðskaparsetur til, sum ongur næmingar hevur?

Við at leggja niður alla undirvísing frá 1/1-1995, ber til at spara helvtina av teinum 1,2 mió. kr., sum skulu verða spardar komandi ár. Tí verður úrslitið, at fleiri granskungar-størv mugu verða lögð niður, og við tað at uppsagnartíðin er seks mánaðir, fer sparringin at hava duplta ávirkning.

Hugsu vit um, hvussu trupult er at fáa skikkað fólk at granska og at undirvísa, og hvussu leingi tað tekur at uppbyggja ein slíkan stovn, er vandi fyri, at stovnurin ongantíð kemur at virka aftur. Fróðskaparsetrið er soleiðis sett saman, at fer ein persónur burtur úr heildini, dettur skipanin sundur, tí í fleiri færum er bara ein granskari á hvørjum øki.

Tá sparast skal, á hvønn hátt skal hetta so verða gjørt? Skal tað vera søgufrøðingurin, mál-frøðingurin, ella samfelags-frøðingurin, ið skal verða sagd-ur upp? Ella skal ein deild verða lögð niður? Í minsta lagi áttu politikarar at tikið støðu til, hvat teir vilja við einum slíkum stovni. Um eingin politiskur endamálssteningur er fyri stovnin, hvi so ikki heldur taka hann av í morgin? So kundu vit spart 9,1 mió. kr. umframt tær ætlaðu 1,2 mió. kr.

Taka vit sparringina tey farnu seks árin til saman, so er Fróð-skaparsetrið skert úr sløk-um 15 mió. kr. niður í góðar 9 mió. kr., hetta er ein skerjing upp á sløk 40%. Hava vit í huga, at skúlaverkið tilsamans hevur fingið eina jättan, ið er fleiri

mió. kr. hægri enn í fjør, er manngongdin óskiljandi. Tí so hesi somu fólk tosa um at seta á stovn eina oljuútúgv-ing, ið skal verða skipað av hesum sama stovni, so gers støðan heilt láturlig. Tú ferst á ivast stórliga í tí politiska trú-virðinum, tí hetta er jú skemt, tí ið tað er best.

Nógv týðandi granskung fer fram á Fróðskaparsetrinum, sum ikki kann fara fram aðra-staðni, tí hon er so staðbundin. Lata vit ikki ungdomin fáa inn-lit í hesa granskung, er vandi fyri, at týðandi virði fara fyrri skeiðið.

Álvartas, tikið heldur lógvatak um ein av okkara seinastu skansum, so vit kunnu samskipa ta vitan, ið vit eiga, at byggja upp eitt burðardýgt samfelag. Leggja vit undirvís-ingina á Fróðskaparsetrinum niður, so taka vit burtur mögu-leikan á menna samfelagið eftir føroyskum leisti. Halda vit á at krúpa undir donskum harraboðum, og bróta vit niður alt okkara, so stiga vit ikki úr rossaspori.

Her gongur sjón fyrri søgn.

Óli Jákup Niclassen

Banksaneringen m.v. endnu engang

I Dimmalætting og Sosialur-in fra henholdsvis den 6. og 7. ds. fremkommer Óli Jacobsen og Birgir Danielsen med nogle meget skarpe bemærkninger om mit indlæg vedrørende kritikken af banksaneringen m.v. Der bruges udtryk som arrogan-ce, nedladenhed og illoyali-tet, og visse af mine kom-mentarer udlægges på en måde, der komplet forvri-der meningen. Man mindes H. C. Andersens historie om troldspejlet.

Endvidere mener Birgir Danielsen at kunne udgøre sig på det færøske folks vegne, når han i overskrif-ten taler om en voksende til-lidskrise i relation til min person. Jeg kender ikke det færøske folks forhold til Birgir Danielsen, men jeg kender til gengæld mange forstandige og dygtige fær-inger, som i deres holdning og behandling af andre mennesker viser det om-dømme og det sindelag, som skal til for at skabe en fornuftig dialog.

Min første indskydelse var ikke at reagere på de to indlæg. Det er nu engang sådan, at fornuftige og an-stændige mennesker, og den gruppe vil jeg gerne til-høre, næsten aldrig kommer godt ud af en pressepole-mik, som den der her er lagt op til. Når jeg alligevel har fundet anledning til et par replikker, skyldes det bl.a.

Birgir Danielsen's tilsyneladende ukendskab til Lands-styrets pressemeddelelse af 22. marts 1993 om aktiebyt-tet.

Jeg tillader mig at citere herfra:

»Finansieringsfonden af 1992, hvis grundkapital er indskudt af Færøernes landsstyre, og Den Danske Bank har indgået aftale om at ændre ejerforholdene i P/F Føroya Banka og P/F Sjóvinnubankanum.

Færøernes landsstyre og den danske regering, der ifølge Finansieringsfonden's vedtægter skal god-kende sådanne beslutnin-ger, har givet de nødvendi-ge godkendelser.

Denne reorganisering foretages først og fremmest for at koordinere den indsats, der er nødvendig for at ændre og forbedre den fær-øske erhvervsstruktur. Denne indsats vil omfatte ikke mindst gældseftergi-velse og fremskaffelse af fornøden anlægs- og drift-skapital.

Færøernes landsstyre og den danske regering er sammen med Finansi-eringsfonden af 1992 og Den Danske Bank enige om det nødvendige i denne indsats for at sikre stabilitet og fremgang i den økonomiske aktivitet og dermed den fremtidige velfærd og be-skæftigelse på Færøerne.

Citat slut. Der stod også

andre ting i pressemedde-lelsen, der helt og holdent var koncipieret af Landssty-ret, men de nævnte passager var de vigtigste.

Man kan selvfølgelig vælge at se bort fra rollefor-delingen i den beslutnings-proces, der fremgår heraf. Man kan også vælge at se bort fra eller være uenig i den anførte motivering. Ja, man kan vælge i det hele ta-get at se bort fra de politiske realiteter i denne sag og i stedet for koncentrere op-mærksomheden om Finansi-eringsfondens formaad og alle hans gerninger, med andre ord begive sig ind i en personfiksering.

Dette var stilen i Tróndur Djurhuus' meget omtalte fjernsynsudsendelse den 26. oktober 1993, og sidst har Óli Jacobsen i oven-nævnte indlæg bevæget sig ind i samme bane ved sit spørgsmål om, hvorvidt jeg er gået Den Danske Banks ærinde. Dette nærmer sig injurier, men den slags kan man altså tillade sig, når der fra min side kommer et ind-læg, der forsøger at rette op på nogle af de åbenlyse skævheder og fejltagelser, der har præget dele af den offentlige debat.

Et par yderligere be-mærkninger til Birgir Danielsen. Jeg har ikke og kan ikke udtale mig om interne drøftelser mellem Sjóvin-nubankens tidligere ledelse

og Finanstilsynet i oktober 1992. Jeg var ikke til stede ved disse lejligheder og var i det hele taget ikke involveret i forhandlingerne forud for bankens rekonstruktion. Finansieringsfonden kom først ind i billedet måneden efter, og stod således uden for optakten til den sanering af banksystemet, der her-med blev indledt.

Det er selvfølgelig beklageligt, hvis kritikken af Fi-nansieringsfonden har sine rødder i manglende og in-konsistent information, men jeg har svært ved at godtage argumentet i be-trægtning af alt det, der er sagt og skrevet. Kritikken bunder snarere i en almin-delig frustration over, at Landskassen har måttet på-tage sig en gældskyld på 2 1/2 mia. kr., og at der ved sa-neringen af fiskeindustrien er blevet nedlagt et antal fi-letfabrikker. Og mon ikke der samtidig er kredse på Færøerne, der gerne sø-gelyset drejet andre steder hen for at dække over egne tvivlsomme gerninger i de såkaldt gyldne år.

Dette skal være mine sid-ste bemærkninger. Det me-get kritiserede indlæg var et forsøg på at bringe klarhed og undgå mytedannelser samt at fokusere på de egentlige problemer, nem-lig den uhyggeligt store ar-

